

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas iela 25 Rīga LV 1010; Tālrunis: 67686768; Fakss: 67244074; E-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Rīgā

2013. gada 15. aprīlī Nr. 1-6/8
Uz 15.03.2013. Nr.1-04/87-pav

Satversmes tiesas tiesnesim
Uldim Kīnim
Jura Alunāna ielā 1
Rīgā, LV-1010

Par viedokli lietā Nr. 2013-02-01

Satversmes tiesā ir ierosināta lieta Nr.2013-02-01 Par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2.punkta (turpmāk – Apstrīdētā norma) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam” (turpmāk – lieta Nr.2013-02-01).

Esmu saņēmusi Jūsu lēmumu, ar kuru tiesībsargs atzīts par pieaicināto personu lietā Nr.2013-02-01, kā arī lūgts līdz 2013.gada 15.aprīlim rakstveidā izteikt viedokli par jautājumiem, kuriem pēc tiesībsarga ieskata varētu būt nozīme lietā Nr.2013-02-01.

Satversmes 92. panta pirmais teikums noteic: „Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā.”

Apstrīdētā norma nosaka, ka senatoru kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja nerodas šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu, un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.

Pieteikuma iesniedzēja pauž viedokli, ka Apstrīdētā norma ir pretrunā Satversmes 92.panta pirmajam teikumam, jo atņem tai tiesības pārsūdzēt lēmumu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Senāta rīcības sēdē nav iespējams izvērtēt apelācijas instances nolēmuma tiesiskumu, neizskatot lietu pēc būtības.

Konstatējams, ka Apstrīdētā norma pēc būtības ir identiska Administratīvā procesa likuma 338.¹ panta otrās daļas 2.punktam. Satversmes tiesa lietā Nr.2007-22-01 norādīja, ka Civilprocesa likumā (turpmāk – CPL) vajadzētu precizēt tiesisko regulējumu, kas noteic Senāta rīcības sēdes kompetenci, lemjot par lietas nodošanu izskatīšanai kasācijas kārtībā. Satversmes tiesa kā piemēru minēja, ka Administratīvā procesa likuma

338.¹ pantā ir konkretizēti gadījumi, kas var būt par pamatu atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību administratīvā procesa ietvaros.

Apstrīdētā norma neierobežo tiesības iesniegt kasācijas sūdzību, bet papildina iespējamo atteikuma ierosināt kasācijas tiesvedību pamatu uzskaitījumu. „Lai Civillietu departaments varētu pienācīgi veikt savu darbu, proti, izlemt principiālus materiālo un procesuālo normu piemērošanas jautājumus, likumdevējam iespēju robežās tas ir jāatslogo no nepamatotu sūdzību izskatīšanas.”¹ Tātad var secināt, ka likumdevējam tieši ir pienākums izveidot procedūru, kas nodrošina nepamatotu sūdzību atsijāšanu.

Civilprocesa regulējuma noteikšanā likumdevējam ir plaša rīcības brīvība, ja vien tiek nodrošināta personu pamattiesību aizsardzība. Kā jau savā atbildes rakstā uzsver Latvijas Republikas Saeima, no tiesībām uz taisnīgu tiesu neizriet valsts pienākums nodrošināt jebkuras kategorijas lietas izskatīšanu vairākās instancēs. Satversmes tiesa lietā Nr. 2007-22-01 noteica, ka tā, analizējot ECT spriedumus par Konvencijas 6. pantā noteiktajām tiesībām, norādījusi, ka valstīm ir rīcības brīvība noteikt pārsūdzības principa apjomu saskaņā ar savu tiesību sistēmu (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2001-08-01 secinājumu daļas 3. punktu un Satversmes tiesas 2002. gada 20. jūnija sprieduma lietā Nr. 2001-17-0106 secinājumu daļas 5. punktu*). Līdz ar to likumdevēja noteiktā kasācijas sūdzību un protestu sākotnējā izvērtēšana Senāta rīcības sēdē ir atbilstoši izraudzīts līdzeklis kasācijas instances pienācīgas darbības nodrošināšanai.²

Vēlos norādīt, ka arī, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesai tiek dotas tiesības atteikt lietas ierosināšanu, ja sūdzība ir acīmredzami nepamatota. Uzskatu, ka šis regulējums pēc būtības ir līdzīgs Apstrīdētajai normai. Lai Eiropas Cilvēktiesību tiesā nolemtu, ka sūdzība ir acīmredzami nepamatota, tas paredz sākotnējo novērtējumu pēc būtības. Sūdzība tiks atzīta par acīmredzami nepamatotu arī tad, ja pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis pamatotus apgalvojumus, bet tie ir nepietiekami, lai konstatētu pārkāpumu³. Satversmes tiesas kolēģijai tiek dotas tiesības atteikties ierosināt lietu tad, ja konstitucionālajā sūdzībā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai. Arī šāda lēmuma pieņemšana prasa sākotnējo konstitucionālās sūdzības novērtējumu pēc būtības, nevis tikai atbilstības formāliem kritērijiem izvērtējumu.

Turklāt, atbilstoši Civilprocesa likuma 464.panta trešajai daļai, Senāta rīcības sēdē var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību tikai tad, ja senatoru kolēģija vienbalsīgi atzīst, ka kasācijas tiesvedības ierosināšana ir atsakāma. Gadījumā, ja kaut viens senators uzskatīs, ka kasācijas tiesvedība ir ierosināma, tiks pieņemts lēmums par labu kasācijas sūdzības iesniedzējam.

Līdz ar to uzskatu, ka Apstrīdētā norma pati par sevi nav pretrunā Satversmes 92.pantam.

¹ Satversmes tiesas 2006.gada 14.marta spriedums lietā Nr. 2005-18-01.

² Satversmes tiesas 2008.gada 2.jūnija spriedums lietā Nr. 2007-22-01.

³ Jacobs, White, & Ovey. *The European Convention on Human Rights. Fifth edition.*- Oxford university press, 2010. – p.40.

Tomēr uzskatu, ka aizskārumu rada Apstrīdētās normas piemērošana kopā ar 464.panta ceturtajā prim daļā noteikto, ka lēmumu par atteikumu ierosināt kasācijas tiesvedību, Senāta rīcības sēdei ir tiesības pieņemt rezolūcijas veidā. Lēmuma pieņemšana rezolūcijas veidā nozīmē to, ka lēmumā var norādīt tikai lēmuma pieņemšanas laiku un vietu, tiesas nosaukumu un sastāvu un tiesas nolēmumu. Tātad likums ļauj atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, lēmumā nenorādot motivāciju šādam lēmumam.

Pieņemu, ka leģitīmais mērķis likumā ietvertajam regulējumam par lēmuma pieņemšanu rezolūcijas veidā ir nodrošināt pēc iespējas ātrāku procesu. Iespēja senatoru kolēģijas lēmumus sastādīt rezolūcijas veidā ir liels laika ietaupījums.⁴ Tomēr procesa ātrums nevar būt pašmērķis, ja tā rezultātā personai bez motivācijas tiek liegta pieeja kasācijas instancei. Turklāt tieši atsaucoties uz apstrīdēto normu, visbiežāk tiek atteikta kasācijas tiesvedības ierosināšana.⁵ Arī Satversmes tiesa lietā Nr.2012-06-01, vērtējot normas atbilstību Satversmes 90.pantam, norādīja: “Nebūtu pieļaujama tāda situācija, ka par atsevišķu normu piemērošanas tiesiskajām sekām pieņemta tiesas nolēmuma pamatojums aprobežotos vienīgi ar vispārīgu atsauci uz abstraktu tiesu praksi vai neidentificējamu judikatūru. Judikatūrai ir būtiska nozīme lietu izspriešanā, jo ar tās palīdzību var izsekot tiesas nolēmumā ietvertajai argumentācijai. Tāpat judikatūra palīdz labāk izprast būtiskākos tiesiskos apsvērumus, kuru dēļ tiesa izšķīrusies par lietas dalībnieku izteikto argumentu akceptēšanu vai – tieši pretēji – noraidīšanu. Minētais uzliek tiesai par pienākumu pēc iespējas precīzi un nepārprotami ietvert atsauces uz tiem tiesu nolēmumiem, kuri kalpojuši par pamatu attiecīgā nolēmuma pieņemšanai”.

Var piekrist Civilprocesa komentāros minētajai atziņai, ka analizējot un dodot vērtējumu tiem argumentiem kasācijas sūdzībā, kuri nav pamats sprieduma atcelšanai, rīcības sēdes lēmums faktiski kļūst par Senāta spriedumu, bet tāds nav rīcības sēdes uzdevums.⁶ Tomēr, lai arī ir saprotams, ka rīcības sēdes lēmumam nav jābūt ļoti izvērstam, tam tomēr vajadzētu saturēt kaut nelielu pieņemtā lēmuma motivāciju. Pretējā gadījumā arī sabiedrībā tiek vairota neuzticība tiesas pieņemtajiem lēmumiem.

Uzskatu, ka kasācijas sūdzības iesniegšanai jau tāpat likumdevējs ir uzlicis vairākus šķēršļus, tai skaitā obligātu priekšnoteikumu iemaksāt drošības naudu Ls 200 apmērā, lai tādā veidā ierobežotu kasācijas sūdzību skaitu un nodrošinātu ātrāku Senāta darbu. Līdz ar to, nav saskatāms samērīgums vēl papildus ietvert nosacījumu, ka par atteikumu ierosināt kasācijas tiesvedību, lēmums var tikt pieņemts bez motivācijas.

Pielikumā informācijai pievienoju Tiesībsarga birojā šā gada 4.martā saņemto iesnieguma un tā pielikuma kopiju, kas arī satur sūdzību par Apstrīdēto normu un tās piemērošanu.

⁴ Civilprocesa likuma komentāri. 2.daļa. Tiesu namu aģentūra. -2012. – 820.lpp.

⁵ Turpat, - 819.lpp.

⁶ Turpat, – 820.lpp.

Pielikumā: 1. Irinas Fuksas sūdzības Tiesībsarga birojam kopija uz 2 lpp.;
2. Senāta rīcības sēdes 2013.gada 10.janvāra lēmuma kopija uz 1 lpp.

Ar cieņu,
tiesībsarga vietniece

I.Rezevska

Bruņeniece 67686768